

N. 11 1939

Meie Leg

Milline peaks olema inimese elu

Tahetakse ühist joont tõmmata inimese praeguse võitluse ja üldse looduses esineva võitluse vahel. Looduses võib tähele panna, et osavam tõrjub saamatuma, ja tugevam murrab nõrgema. Igal oleval on vaenlased, igaüks peab olema valvel ja ennast kaitsma. Kõige pisema olevusega alates käib looduses tõsine võitlus olemise eest. Aga veel tõsisem võitlus on inimeste juures. Kõige muu eluvõitluse kõrval on sõda.

Sõja peale vaadatakse kui elunähtuse peale eluseaduse kohaselt. On olnud nimekaid mehi, kes on loonud suuri teese sõja kohta, nagu: Sõda on meie elu; sõda on tugevamate valik; sõda määrab, kellel on õigus olla ja kellel mitte; suured kalad neelavad väiksemaid, sest nad on tugevamad, jne.

Kuid kui tahame õieti mõista eluseadusi, siis peame tingimata vahet tegema looduse võitluse ja inimese võitluse vahel. Iga olevuse võitluse iseloomu määrab see, millises keskkonnas ta on ja milliste omadustega ja võimetega ta on varustatud. On ju väga suur vahe inimeste ja muude olevuste vahel. Inimesel on vaim ehk mõistus ja tema elu peaks juhtima vaim; almail olevustel aga on instinkt, ja neid juhivad instinkt. Järelilikult eluvõitlus peaks neil olema täiesti erinev.

Looduses ei toimu hoopiski mitte juhuslik võitlus ega maksa vägivaldne jõu-õigus, vaid seal on otstarbekohane võitlus. Loodus peab kandma ja hoidma elu. Ja temas esinev võitlus ongi selleks. Võitlus on sellepärast, et loodus tahab olla kokkuhoidlik. Selleks, et püsiks elu, on tarvis elu ülal pidada. Aga elusad olevused ei ela ju õhust. Neile on määratud elada teiste elukandjate arvel. Kõige vähem ülekohtune oleks olnud loomadel elada taimede arvel. Aga kui kõik loomad toituisid taimedest, siis ei oleks jatkunud taimedest. Mõned taimed oleksid saanud hävitatud, ja rohumaa lõppemisel oleks surnud välja ka mõni liik loomi. Nüüd aga loodus on kokkuhoidlik ning on määranud mõnele loomadele toituda teiste loomade arvel.

Loom talitab instinkti järele. Ta teeb seda, mis talle on määratud. Instinkt sunnib teda vaenlase eest põgenema ja ka toiduvajaduse korral võtma seda, mis talle on määratud. Suuremad loomad ei murra vähemaid hoopiski mitte selle pärast, et nad on tugevad. Kui nad midagi murravad, siis on nad täitnud looduse otstarbekohase tahte, et nad peavad oma elu hoidma, ning on toimunud enesekaitseks või toiduhankimiseks. Ka ei murra kiskjad loomad oma liigi

esindajaid. Kõrgematel loomadel on ühistunne. Uhe ja sama liigi esindajad hoiavad ühte ja moodustavad üksmeelse ühiskonna, et oleks soodsam võitlus olemise eest.

Milline peaks siis olema inimese võitlus olemise eest, arvesse võttes looduse otstarbekohast võitlust. Inimesel on vaim, mis kõik suudab. Vaim võib juhtida eluvõitlust kõige otstarbekohasemalt ja seadusepärasemalt, nii kuidas elu peab olema. Inimesegi päralt on loodus, kust ta peab saama ülalpidamise. Tal peaks olema võimalik oma võitluses kergesti toime tulla. Sest ta on oma mõistusega looduse peremees. Ta võib tunda loodust ja seda otstarbekohaselt ära kasutada. Kui juba alamad loomad aitavad looduses teostada kokkuvõidu, kui palju enam peaks inimene seda tegema. Tal ei ole tarvis võtta, et oma elu hoida, vaid ta võib oma vaimu abil luua seda, millega oma elu hoida. Oma vaimuga ta avastab, kuidas taimed paremini kasvavad ja vilja kannavad, ja kuidas loomad rohkem sigivad ja lihavamaks muutuvad. Mis ta loodusest saab, seda võib ta mitmekordselt tagasi anda. Inimese võitluseks peaks olema võita need raskused, mis on väärtuste loomisel looduse keskel. Üksnes töö peaks olema inimese võitlus olemise eest.

Mis aga praegu toimub inimese võitluse alal, on vaimu mahasalgamine. Inimene ei soovi mitte luua, vaid võtta. Seega ta läheb välja hävitamisele. Ta soovib võtta ainult väärtusi teise käest. Teiselt saamine vastu andmata on hävitamine.

Kui ühed inimesed on teistele vaenlased, siis on elu areng takistatud. Inimesed on sunnitud üksteisest eemalduma ja elama omaelu. Jäevad kasutamata looduse vastu võitlemise abinõud.

Elu arenemiseks on tarvis koostööd. Üks ühiskonnaliige peab toetama teist loovas võitluses. Leiab keegi parema abinõu, peaksid ka teised saama seda ära kasutada väärtuste loomiseks. Vägivalla tõttu aga ei ole inimesed saanud ühineda. Viimasel ajal on siiski õnnestunud luua rohkem ühendust inimkonnas, ja see on võimaldanud ka tehnika ja teaduse arenemise. Aga ikkagi on kogu elu takistatud, sest rahvaste vahel ei ole koostööd.

Oleks ebaõige arvata, et sõda on edendanud arenemist. Kui ei oleks olnud sõjaõhtu, saanuks rahvad koos töötada ja areneda. Näiteks hiinlased olid loova elusihiga rahvas. Nad olid kultuuriga ees. Siis aga suurenes sõjaõht ja nad pidid end eraldama, ja seetõttu jäid nad teis-

Pilt loovast võitlusest.

See jalg on ikka õigel teel, kes adra taga käib...

test maha. Aga ega teisigi viinud sõda edasi. Sõda on küll teataval ajal taset tõstnud. Sest kui hädaohu kartusel inimesed olid lahus, siis sõda neid teataval määral ühendas, ja nii võis suurem ühiskond jällegi midagi luua. Aga neil loomisperiodidel pole siiski olnud püsi. Sõjaga kisuti varandusi enda kätte, ning nendest elati, ja ka ehitatigi midagi. Aga mis hävitava võitlusega ehitati, see leidis ka oma otsa. Mida vaim ei juhi, sellel ei ole püsi. Kes ei loo, need hävitavad. Võitjad on elanud teiste varandustest, muutunud elukõlbmatuks, kuni on saanud oma ülekohtu palga.

Kujutlege neid takistusi, mis praegu aset leiavad. Kõigepealt kuipalju elutarbeid muudetakse kahjulikkudeks uimastusaineteks. Nendega on ühelt poolt varade raiskamine ja teiselt poolt varade loomise takistamine, koguni elu hävitamine. Uhede vaimu ja keha halvavad uimastusained, teiste vaimu ja keha elumured. Uhed kulutavad liig palju läbi, teised ei saa hädavajalikkugi. Niisuguses olukorras ei saadagi mõtelda ideaalsema elu peale. Kogu see õhkkond kisub inimest alla. Kõik on kimpus oma eluga. Tarvis on kuidagi elu hoida. Sealjuures ei hoolita sellest, mis on õige ja mis mitte; ei arvestata sellega, et tuleb luua elutarbed, aga mitte võtta teistelt — ülekohtuselt, vägivaldselt.

Inimesed ei ühine mitte loovaks tööks, vaid hävitavaks röövimiseks. Avalik kuritegu on riigis seaduse ja võimuga piiratud. Siiski seda tehakse niipalju kui saab seadusest mööda hiilida.

Säärasest elukäsitusest tekib suurematel riikidel soov teisi vallutada. Siin avaldub soov mitte luua, vaid võtta. Selle jaoks relvastatakse. Relvastumine toimub üksteise võidu. Relvade valmistamisega iseenesest midagi ei luua, küll aga kulutatakse ära looduse varad ja inimese töö. Relv ei ole tööriist, mille abil võiks luua uued väärtused ja need tagasi anda loodusele selle eest, mis on saadud tema jaoks looduselt, ja selle eest, mis inimene on tema kallal töötanud. Ollakse sunnitud relvasid valmistama ja kahjusid kandma. Looduse varad töötatakse ümber mitte loovateks abinõudeks ja tarveteks.

Mille vastu valmistatakse, see ka tuleb. Kui on palju loodetud oma relvajõu peale, siis astutakse ka välja hävitavaks võitluseks. Hävitatakse inimesed, kes oleksid võinud luua väärtusi ja hävitatakse varandusi, mis oleks olnud tarvis elu ülesehituseks.

Võib kujutella, milline takistus ja hävitus aset leiab. Kui palju võib olla selle arvel eluvõimalusi. Aga see kõik läheb kaduma.

Oeldakse, maailma ei saa parandada. Kuigi maailma ei saa kohe parandada, kas seepärast peab siis halba veel halvemaks tegema? Keegi ei ole õigustatud halvasti elama seepärast, et teised halvasti elavad. Kui sinule juba mõttesse tuleb, et maailm on paha, siis on sinu kohus jõudumööda olukorra paranemiseks kaasa aidata. Kuigi sa ei jõua maailma muuta, aga midagi ikka võid sa paremini teha. Mis on halb, seda ei või millegagi õigustada. P.

Võit enese üle

Maailm on võitlusväli. See paistab eriti silma suurlinnade elust. Iga kahvatu nägu ja tuim pilk jutustab meile suurest võitlusest, mis on sama vana kui inimsugugi. Paljud väsivad ja nõrkevad eluraskuste all, kaotades usu Kõigevägevamasse. Nad ei näe oma elul mingit otstarvet. Neile tundub, et elu ei paku midagi muud kui kannatusi.

Siiski tähelepanija harjunud silm leiab rahutu rahvamassi keskelt inimkujusid, kes ka keset ägedat eluvõitlust ilmutavad rahulikkust ja meelekindlust. Need on inimesed, kes usuvad, et on olemas kõrgeim olevus, kes juhib elu ja kelle käsi ka tema elus valitseb. Ükski võim maailmas ei suuda riisuda neilt seda lootust ja veenet, et Jumala armastus on määranud isegi halva ja ebameeldiva neile kasuks. Ka elu suurimais tormides nad püsivad kindlatena ja julgetena oma kaasinimeste keskel. Nad täidavad ustavalt oma kohustusi ja neil jätkub sõbralikke sõnu ka nende jaoks, kes seda vajavad. Armastus Jumala ja inimeste vastu annab nende elule ka suurimas raskuses õige suuna.

Küsid sa, kes need on? — Need on tõelikud kristlased, usklikud inimesed.

Kristlane olla tähendab võidelda! Mitte üksi maise raskuse ja häda vastu; on veel palju teisi vaenlasi, kellega tuleb alati võitluses olla. Üks inimese tugevamaid vaenlasi on tema oma mina. Kui raske on täita mõne teise soov, kui meie süda tahab käia oma teedel! Püüa elada Jumala käsu järele, nii kui see väljendatud Jeesuse sõnades: „Sina pead Issandat oma Jumalat armastama kõigest oma südamest, ja oma ligimest kui iseennast“, ja sa tunned kohe uskliku võitluse raskusi. Kui sagedasti tuleb oma ihadele vastu seista, kui tihti oma südame soove tähele panemata jätta! Uskliku elu on seega veel palju valjum ja raskem, kui teistel inimestel. Kuid sellest hoolimata on ta rõõmus ega kaeba oma saatuse üle; ta teab, et kõik tuleb neile heaks, kes Jumalat armastavad.

Jeesus ise on käinud seda teed, mis tuleb käia kõigil, kes on tema järelkäijad. Tema on näidanud, kuidas meil tuleb võidelda usuvõitlust. Kristuse tulemisega siia maailma, tema võiduga patu üle, on meile antud üleskutse, ei, aga ka kindlustus, et me võidame kui oleme avalikud ja ei põlga ühtki jõupingutust. Eks ütle apostel Paulus: „Teid ei ole veel tabanud muud kui inimlik kiusatus; aga Jumal on ustav, kes ei lase

teid enam kiusata, kui te suudate kanda, vaid ühes kiusatusega ka valmistab pääsu, nii et te suudaksite kanda.“ 1. Kor. 10, 13.

Kiusatused on kristlasele vajalikud, tulgu need kas seespoolt või väljaspoolt. Usklik tunneb end ajutisena siin maailmas, valmistades end ette parema elu jaoks. Kõik kiusatused peavad teda tublimaks tegema selle eesmärgi jaoks, mis temale Jumalast antud. Sellele jõutakse ainult harjutades ja võideldes. Sama põhimõtte maksab inimelus igal alal. Vaadelgem mõne tuntud mehe elu. Eks ka nemad pidanud oma elus võitlema ja pingutama. Alates lapsepõlvest on nad harinud oma mõistust. Esiteks nad lahendasid väikesi ülesandeid, siis ikka suuremaid, kuni nad viimaks löid teoseid, millede ees me imetledes seisatame. Meie ei või niisugustele meestele keelata oma tunnustust ja ka imetlust. Näib nagu olnuks neil üleloomulikul määral vaimseid võimeid. Nüüd neil on küll suured võimed, aga nad on seda visa võitlusega omandanud. Iga väikese ülesande ja raskuse võitmine annab inimesele julgust suurte raskuste võitmiseks ja kindlustab talle võidu ka iseloomu vigade üle.

Jumala plaan loomisel oli kujundada inimest enda sarnaseks. Ka täna on veel sama plaan maksev. Kui meie eneste üle valitseme, siis jääme võitjaks võitluses patuga ja saame kõlblikuks taeva riigile. Aga ilma võitluseta ei ole võitu. Jumala pühadus ei salli ühtki pattu ega viga nende iseloomus, kes teda armastavad. Selleks on ta usklikele võitluse määranud ja tema ise aitab võita. Ta on seda töötanud. Olgu vaenlane ükskõik kui tugev, nad võivad teda võita, kui nad ei kaota usku Jumalasse.

Pühakiri esitab meile mehi, kes võivad olla eeskujuks. Mõtleme näiteks Enokile ja Hiobile! Eks Enok võinud pattu võita? Ükski ei ole kurjusega võitlemisest mööda pääsenud, ja see oli aastasadade eest sama raske kui nüüdki. On tõsi, et täna on võitlus igapäevase leiva eest raskem kui vanal ajal, aga kas see on ainus raskus? Ka täna on veel inimesi, kes Pauluse sarnaselt võitlevad head usuvõitlemist, olles elustajaks ja eeskujuks teistele. Neid ei ole küll arvult palju, aga siiski leidub neid ka tänapäeval, kes hoolimata rasketest aegadest peavad kinni oma põhimõtetest ja hoiavad selle lippu kõrgel, kes on võitnud patu ja surma. Nende eeskujule tuleb järgida igal ajal.

M. B.

Piibel tuhandes keelemurdes

Pühakiri enam kui tuhandes keelemurdes! See rõõmustab kõiki, kes armastavad Jumala riigi levimist maa peal. Kui Johannese evangeelium oli tõlgitud ja trükitud Briti ja Välismaa Piibliseltsi poolt sukata keeles, milline rahvas elab Belgia-Kongos, Aafrikas, siis ehtis selle esikülge märkus: „Nr. 1000, Sukata.“ Sukata suguharu koosneb ainult 70.000 liikmest, kelledest ainult 4500 mõistavad lugeda ja kirjutada. Selle väikese suguharu arvessevõtmine näitab kuidas Jumala sõna tungib mailma kõige kaugematesse nurkadesse. On huvitav ja rõõmustav jälgida, kuidas Piibel on leidnud tee paljude rahvaste juure, kuulutades kõigile Jumala õnnistust Kristuse sees.

Piibli esimeseks keeleks oli heebreakeel, siis tuli aramea keel, ja kui maailm oli saanud tuttavaks kreeka kultuuriga, siis laskis Piibel endast kuulda ka kreeka keeles nn. Septuaginta näol. See tõlge toimus umbes 250 aastat enne Kristust. Ka apostlid tarvitasid Uue Testamendi kirjutamisel kreeka keelt. Pärast Kristust 2. sajandil kõneles Piibel ka süüria keeles ja ladina keeles, nii et Piibel oli juba Rooma riigi rahvastele kättesaadav.

Siis rändas Piibel Aafrikasse, kõneledes sealsetele rahvale kahes kopti keelemurdes. 4. sajandil tõlgiti Piibel etioopia keelde. Kui siis germaanlaste suguharud liikuma hakkasid, tungis Piibel ka läänegootlaste keskele. Piiskop Ulfilas tõskis Piibli gooti keele. See Piibel on ainus mälestus gooti kirjakeelest, mille Ulfilas lõi kreeka- ja ruunitähestikust. Suurem osa sellest Piiblist on veel praegu alles. 5. sajandil hakkas Piibel kõnelema armeenia ja georgia keeles. Neli sajandit hiljem otsis Piibel üles slaavi keelt kõnelejad rahvad, et ka neid juhatada eluteele. Samal ajal hakkas Piibel kõnelema ka Euroopa keeltes.

Seni oli Piiblit paljundatud ainult käsitsi ümberkirjutamise teel. Nüüd tuli abiks trükikunst ja nii hakkas Piibel kiirel sammul maid läbi käima. Trükikunsti avastamise ajal kõneles Piibel 33 keeles. Tol ajal oskasid lugeda ainult vähesed. Trükkimisekunsti leidmine tegi raamatud odavamaks ja nii hakati õppima lugema. See tuli Piiblile kasuks. 1466. aastal ilmus Piibel esmakordselt trükitult saksa keeles. Siis maksis Piibel veel 12 guldnat ehk 200 krooni. Aastal 1521 hakkas Piibel Martin Lutheri läbi kõnelema saksa rahvale. Nimelt ta tõlkis omakorda Piibli saksa keele. 1534. aastal sai ta valmis kogu Piibli tõlkimisega. Piibel otsis ka

teised rahvad üles. Kahesaja aasta eest, see on 1739. aastal ilmus Piibel eesti keeles! 1800. aastal oli Piibli keelte ja keelemurrete arv 71.

Nüüd tuli Jumala plaanis ettenähtud misjoni-ajajärk ja Piibli levik hakkas kiirenema. 1800—1830. aastate vahel ilmus Piibel 86 uues keeles, seega tuli 30 aasta jooksul uusi keeli juure rohkem kui seni oli olnud 1800 aasta jooksul. Nüüd avasid suured piibliseltsid Piiblile tee maailma rahvaste juure, võimaldades Piiblile enneolemata kiire leviku. Aastatel 1830 kuni 1937-ni on veel 851 uut keelemurret juure tulnud, nii et Piibel on nüüd ilmunud üle tuhandes keelemurdes.

Kes oleks julenud seda oodata. Ta on olnud vihatud, tagakiusatud ja põletatud tuleriitadel, kuid ta mõju on kasvanud ja tema hääl kostab üha valjumalt keset rahvaste keeltesegadust. Ta kõneleb 173 keeles Euroopa rahvastele, 212 keeles Aasia rahvastele; Aafrika suguharudele ta kõneleb 345 keelemurdes, Ameerika elanikele 89 keeles ja meresaartel laialiolevatele suguharudele 169 keelemurdes.

Moodsa tsivilisatsiooni edusammud on imestamisväärased, aga Piibli levik on nende seas kõige suurem. Kui palju vaeva on nõudnud Piibli tõlkimine tuhandesse keelemurdesse. Siiski hoolimata kõigist raskustest püüab Piibel läheneda rahvastele ja jutustada neile nende oma keeles Jumala armastusest. Piibli levitamisel ulatavad mitmed rahvused üksteisele käe. Nii näiteks tõlgiti Uus Testament Ponape saare elanikele ühe sakslase poolt ja see trükiti Inglismaal ning trükikulud kandis üks Ameerika piibliselts, kuna jaapanlastest kristlased levitasid seda eelnimetatud saarel.

Kuigi Piibel kõneleb maailma rahvastele üle tuhandes keeles, siiski on veel palju teha enne kui kõik kuulevad tema häält.

Kogu maailma keelte ja keelemurrete arv on täpselt teadmata. Prantsuse akadeemia andmetel olevat neid arvult 2796. Üksi Indias on 179 keelt ja 544 keelemurret. Ainult 121 neist on Piibel või selle osad. Aafrikas on ümmarguselt 800 keelemurret. Selles maailmajaos kõneleb Piibel ainult 345 keeles. Nii on veel 500—1000 keelemurret, millede Piibel ei kõnele. See aeg peab aga veel tulema. Moodsate liiklemisabinõude ja hoogsa tegevuse juures ei kesta kaua, kui see suur eesmärk on saavutatud. Peab tõdenema Kristuse töötus, mis ta andis oma jüngeritele: „Ja seda kuningriigi evangeeliumi peab kuulutatama kõiges maailmas kõigile rahvaile, ja siis tuleb ots.“

Juutide saatus

On kaks õpetuspunkti, mida enamik kristlasi usub. Need mõlemad on üksteisega tihedalt seotud. Üks õpetus on tuhande-aastasest rahuriigist ja teine on juutide tagasimineku Palestiinasse. Juudid pidavat saama iseseisvaks rahvaks, pöörduma täielikult Jumala poole ja võtma vastu Kristuse oma Õnnistegijaks. Tuhandaastase rahuriigi õpetust me praegu ei käsitle, vaid pöörame tähelepanu juutide küsimusele.

Iisraeli äravalimine.

Kuidas tuli see, et Iisrael ära valiti? Et saada selget ülevaadet, peame heitma pilgu inimkonna ajaloosse.

Aabel mõistis õieti Jumala plaani ja ta tõi Jumalale meelepärase ohvri ning püüdis Jumalat teenida õigel viisil. Tema ohver sai esimese mõrva põhjuseks. Kain muutus kadedaks ja tappis oma venna. Sellest ajast peale näeme kahte inimklassi siin maa peal koos elavat: ühed on jumalakartlikud, teised jumalakartmatud; ühed teenivad Jumalat, teised teevad Jumala tahtmise vastu. Sellest ajast peale, kui sündis Eenos, Aadama pojapoeg, „hakati Jehoova nime kuulutama.“ 1. Moos. 4, 26. Sellest järeldame, et need inimesed, kes Jumalat kartsid ja austasid, ei rääkinud Jumalast ainult iseene kosutuskes ja Jumala asutuseks, vaid ka jumalakartmatute ümberpöörmiseks. Ühed olid ustavad ja teenisid alatasa Jumalat. Aja jooksul muutus vahe mõlemate inimklasside vahel üha selgemaks. Jumalakartlikud pidasid oma kohuseks võidelda suureneva jumalakartmatuse vastu ning manitseda patuseid kartma taeva ja maa Jumalat.

Neljandast sugupõlvest leiame Eenoki, kes elas püha elu. Ta kuulus nende klassi, kes hoidsid õiget usku. Ta oli jumalakartmatuile elavaks tunnistuseks Jumala armust ja väest.

Teatav aeg hoidis kumbki klass ennast teisest eemale, ja nii kaua kui nad olid lahus, nii kaua oli jumalateenimine hoitud puhas. Aga aja jooksul võtsid jumalakartlikud julguse jumalakartmatutega läbi käia. Sellest olid halvad tagajärjed. Jumalatundmine ununes. Ei mõistatud enam mis on hea ja halv, mis on õige ja vale, ja tulemus oli see, et patt üha levines. Kuid võimutsevast jumalakartmatusest hoolimata oli hulk pühasid mehi, kes elasid usuühenduses Jumalaga. Ainult mõnede nimed on nimetatud Pühakirjas.

Aga ainult kolm sugupõlve edasi, Noa ajal, oli inimsugu nii rikutud, et armas Jumal nägi veel ainult ühe väljapääsutee: kurjad inimesed maa pealt ära kaotada veepuutuse läbi. Ini-

meste jumalakartmatuse oli nii suur, et ei olnud võimalik muud kui lasta inimesed hukkuda. Inimeste ülekohus kasvas iga aastaga suuremaks. Jumala ustavate tunnistajate hoiatused põlati. Kui miski ei võinud enam ülekohut takistada, siis langetas Jumal otsuse hävituseks.

Veelkord tegi Jumal katse patuse inimsõoga. Kui Noa tuli laevast välja, kus ainult kaheksa hinge oli leidnud varju, ja tõi Jumalale põletusohvri, siis ütles Jumal: „Ei ma taha enam maad ära vanduda inimese pärast, sest inimese südame mõtlemised on kurjad tema lapsepõlvest, ja ma ei taha kõike, mis elab, maha lüüa, nõnda kui ma olen teinud. Ei pea edaspidi kõigil maailma päevil mitte lõppema ei seemendamine ega lõikus, ei külm ega palav, ei suvi ega talv, ei päev ega öö.“ 1. Moos. 8, 21. 22. Aga ka siis ei kestnud kaua, kui uus inimkond hakkas jällegi käima oma teed. Baabeli torniga tahtsid inimesed teha enesele nime ja kindlustada oma seisukohta. Uuesti pidi armas Jumal vahele astuma, et kõrvaldada seda, mis oleks juhtinud nende tähelepanu tema pealt ning oleks olnud nende ärataganemise märgiks.

Siiski jumalakartmatuse levinemise puhul oli siin ja seal Jumala austajaid ja usu pidajaid. Üks neist oli Aabraham. Edasi leiame Melkisedeki. Hiljem kuuleme Piileamist väljaspool Iisraeli rahvast. Veel loeme ühest tundmatust prohvetist 1. Kun. 13, 1—30. Kuid need usklikud oleksid aja jooksul välja surnud ja nende hääl vaibunud ning seega ka jumalatundmine maa pealt kadunud.

Aabrahami kutsumine annab tunnistuse sellest, et Jumalal oli eriline plaan inimestega, et mitte lasta jumalatundmist välja surra. Aabraham oli üles kasvanud keset paganlust. Isegi tema vanematekodus oli ebajumalateenimine ja ta oli sellele eksitavale mõjule välja pandud. Kuid ta jäi truuks ja teenis õiget Jumalat. Ja Jumal valis tema, et ta hoiaks tema käsud ja tahtmise tulevaste põlvete jaoks. Selle valiku tingimuseks oli see, et ta võttis kuulda Jumala käsu: „Mine oma maalt ja oma sugulaste seltist ja oma isakojast ära sinna maale, mis ma sulle tahan näidata.“ 1. Moos. 12, 1. Ta pidi olema nõus lahkuma oma sõpradest ja sugulastest. Ja Jumal avaldab edasi oma plaani: „Ja ma tahan sind suureks rahvaks teha ja sind õnnistada ja sinu nime suureks teha, ja sa pead väga õnnistatud olema.“ Aabrahami edaspidine elu näitab, et ta oli Jumala koolis kuni ta sai uskliklike isaks.

Aabraham elas töötatud maal, aga Jumal ilmutas temale, et tema järeltulijad peavad elama võõral maal nelisada aastat. Selleks võib näha kaks põhjust. Esiteks „Emori rahva ülekohtu mõõt ei olnud täis saanud.“ 1. Moos. 15, 16. Iisraeli rahvas oli hädaohus, et maa pärisrahvas ta hävitab. Seepärast hoiti teda Egiptuses. Sel puhul õppis ka Egiptuse rahvas tundma õiget Jumalat, kes taeva ja maa on loonud.

Kui Iisraelile määratud aeg Egiptuses oli täis, siis viis Jumal oma rahva sellest vangipõlvest välja. Rännakul kõrves Jumal andis neile kümme käsku ja seadusetelgi kavandi. Seadusetelgis peetavate teenistustega igapäevaste ja iga-aastaste ohvrite näol anti neile selge arusaamine lunastusplaanist. Sellega tehti nad Jumala ilmutuste kandjajaks ja nende kaudu pidi see teada saama ka kõigile teistele. „Jumala sõna oli usaldatud nende kätte.“ Rooma 3, 2.

Valides Iisraeli rahva oma rahvaks Jumalal oli plaan, et nad saavad tema käskude pidamisest olenevad õnnistused, nii et nende käsi hästi käib ja nad on elavaiks tunnistajajaks kõigile uskmatuile. Paganad pidid Iisraeli peale vaadates ütleva: „Seesinane suur rahvas on tõesti üks tark ja mõistlik rahvas. Sest missugune suur rahvas on, kelle juures jumalad nii ligi on, kui Jehoova meie Jumal, nii mitu korda kui me tema poole hüüame? Ja missugune suur rahvas on, kellel on nii õiged seadmised ja kohtuseadused.“ 5. Ms. 4, 6—8.

Selleks otstarbeks saatis Jumal oma rahva Palestiinasse. See oli igapidi kõige kohasem paik. See maa oli maakera keskpunkt ja üle selle maa läksid teed itta ja läände, lõunasse ja põhja toleja suurte rahvaste juure ja nii pidid need Iisraeli rahvaga kokku puutuma. Nii olid kõik eeltingimused olemas ja nad oleksid võinud oma misjoni täita. Ja hiljem esitab Jumal oma prohvet Jesaja läbi neile küsimuse: „Mis peaks enam mu viinamäe kallal tehtama, mis ma ei oleks tema kallal teinud?“ Jes. 5, 4.

I i s r a e l k a o t a b o m a s e i s u k o h a .

Selle asemel et olla paganatele eeskujuks, nad jõuavad varsti nii kaugele, et talitavad ise paganate eeskuju järele ning võtavad endile nende kombed ja viisid. Jumal pidi nende kohta ütleva: „Nemad on mind põlanud.“ 1. Saam. 8, 7. Langus tuli teravalt esile iseäranis pärast Iisraeli riigi jagunemist Iisraeli ja Juuda riigiks. Sellest ajast peale läks asi järjest tagurpidi kuni viimaks nad olid muutunud pahemaks kui paganad, kes olid seal elanud enne neid. Issand laseb prohveti läbi neile kuulutada: „Häda patusele rahvale, rahvale, kes ülekohtuga koormatud, tigidate soole, lastele, kes pahasti teevad, jätavad Jehoova maha, laidavad Iisraeli püha Jumalat, pööravad endid ära tagasi. Mis-

Mooses saab õiguse eeskirjad.

pärast peab teid veel pekstama? Teie lahkute ikka ära; kõik pea on haige ja kõik süda on nõrk.“ Jes. 1, 4. 5.

Kolm korda laskis Jumal selle rahva viia vangipõlve. Need vangipõlves olemise aastad olid Jumala vitsad, et eksijat rahvast tagasi tuua. Kolm korda laskis ta rahval jälle oma isade maale tagasi tulla, kusjuures ta ootas, et nad midagi õpiksid. Kuigi vangipõlve kaudu ei läinud Jumala soov täide, siiski kannatas ta nendega kaua ning püüdis neid ikka ja jälle prohvetite läbi kutsuda käskude pidamisele. Üks prohvet teise järele tuli, et neile kuulutada Jumala soovi, kuid nende kuulutused heideti ära ja neid endid hukati. Selle peale näitas hiljem Stefanus: „Keda prohvetite seast ei ole teie vanemad taga kiusanud ja tapnud neid, kes ette kuulutasid selle õige tulemist, kelle äraandjajaks ja tapjajaks te nüüd olete saanud?“ Ap. 7, 52. Tõesti Iisraeli rahva ajalugu on äralangemise ajalugu. Nad ei olnud enam paganaille valguseks. Seepärast laskis Jumal neil jääda paganlike roomlaste alla, kes neid rõhusid, kuid ka see ei muutnud nende seisukohta.

Viimaks tuli kõige suurem prohvet, Jeesus, Jumala Poeg ise. Pärast kõiki eelkäijaid oleks olnud oodata, et nad teda vastu võtavad. Neil oli ju Pühakiri, mida igal hingamispäeval pühakojas loeti, ja teiste prohvetikuulutuste kõrval näitasid 70 aastanädalat Messia tuleku aega. Templiteenistus oma ohvritega andis tunnistuse maailma Önnistegijast, kes pidi võtma maailma patud enese peale. Peale vägevate jutluste ja selgituste tegi Jeesus veel palju imetegusid ja tunnustähti, mis andsid vastuvaidlematu tunnistuse tema jumalikust olemisest. Kuid mida enam imesid Jeesus tegi, seda enam nad temast eemaldusid ja tema tegu hukka mõistsid. Jeesus tegi kõik, et nad võiksid temast õieti aru saada, kuid nende viimane otsus oli: „Nüüd oleme meie tunnud, et sinul kuri vaim on.“ Joh. 8, 52. Kuigi ta väsimatult püüdis neile head teha, nad ootasid juhust teda hukata. Viimati läks neil korda viia teda maavalitseja Pilatuse ette ja nad nõudsid temale surma. Pilatus nägi, et ta on süüta. Siis Pilatus andis neile valida, kas nad vabastavad süüta Jeesuse või röövel Parraba. Nad otsustasid röövli poolt ja nõudsid Jeesuse ristilöömist.

Seega lahendasid juudid ise küsimuse, kas nad tahavad edaspidi jääda Jumala rahvaks või mitte. Kui nad Jeesuse ära heitsid, oli ka nende rahvus ära heidetud.

U s u v a l i k .

Ei olnud nii lihtne eelarvamustega apostleid viia nii kaugele, et neil on soov kuulutada evangeliumi ka paganale ja asetada need Iisraeli rahvaga ühele tasemele. Alles siis, kui armas Jumal oli nägemuses näidanud, mõistis Peetrus, et ta ei pidanud teisi halvaks panema. Kui Peetrus veel selle üle järele mõtles, andis Püha Vaim otsese käsu: „Vaata, kolm meest otsib sind. Aga tõuse üles ja astu alla ja mine nendega ja ära mõtle mitte kaksipidi, sest mina olen neid läkitanud.“ Ap. 10, 19. 20. Nüüd täitis ta Jumala käsu ja läks saatjatega paganliku pealiku Korneeliuse juure. Kuid varsti süüdistati teda juutidest kristlaste poolt, et ta on läinud paganate juure. Enda vabanduseks tõi ta oma nägemuse ja Jumala otsese käsu ning kirjeldas selle pagana ümberpöörmist. Selle peale võisid süüdistajad kinnitada: „Siis on Jumal ka paganatele meelesparandamise annud.“ Ap. 11, 18.

Sauluse (hiljem Pauluse) kohta ütles Jumal: „Seesinane on mul üks äravalitud riist, et ta peab minu nime kandma paganate ja kuningate ja Iisraeli laste ette.“ Ap. 9, 15. Paganad nimetati esiteks, kelle juure ta pidi minema.

Igal pool kus Paulus kuulutas ja paganad ümber pöörasid, seal olid juudid vihased, ja seda mitte ainult seepärast, et ta Jeesuse nime kuulutas, vaid et nende silmis ei olnud paganad

usu ega igavese elu väärilised. Nende kohta öeldakse: „Aga kui Juuda rahvas rahvast (paganaid kuulajatena) nägid, said nad täis viha ja rääkisid selle vastu, mis Paulus ütles; nad rääkisid vastu ja teotasid.“ Ap. 13, 45. Seepeale vastab neile Paulus ja Parnabas: „See oli tarvis, et Jumala sõna pidi teile esite räägitama, aga nüüd, et teie seda enestest ära lükkate ega arva iseendid mitte igavese elu väärt olevat, siis põõrameendid paganate pole.“

Kuid ka juutidest kristlastel olid eelarvamusel paganatest kristlaste kohta, mis tõsteti üles apostlite kokkutuleku puhul. Kui Peetrus oli uuesti seletanud Korneeliuse ümberpöörmist ja Paulus oli rääkinud edusammudest paganate keskel, siis näitas Jakobus, kes oli koosoleku juhataja, prohvet Amose peale, kes oli juba ammu öelnud: „Pärast seda tahan ma tulla ja üles ehitada Taaveti maja, mis on ära lagunud, ja tahan tema praod ära parandada ja seda üles ehitada, et ülejäänud rahvas ja kõik paganad, kelle peale minu nimi on appi hüütud, peavad Issandat otsima, ütleb Issand.“ Ap. 15, 16. 17.

Kuid isegi mitte sellega ei olnud kõik kahtlused kõrvaldatud. Paulus oma kirjas roomlastele, 9. 10. ja 11. peatükis, on veelkord põhjalikult seletanud juutidest kristlastele, et Jumal valis kord küll Iisraeli rahva oma erirahvaks, kuid see valik oli tingimisi; Jumalal on õigus valida ja seda jälle muuta, kui tingimused ei ole täidetud; Jumal võtab oma tõe kandjaks need, kes on selleks tahtlikud; Jumal talitab nii kuidas on õige. Ta on ka öelnud: „Jaakobit olen ma armastanud, aga Eesavit olen ma vihanud.“ Rooma 9, 13. Jumal nägi ette, et Eesavist ei saa tema ilmutuste kandjat. Hiljem ilmses see. Eesav läks eemale Jumalast, aga Jakob pööras ja sai Iisraeli nime kandjaks.

Paulus võrdleb Jumala rahvast õlipuuga, ja ta näitab, et paganad uue seaduse ajal ei ole arvata mitte üksnes Iisraeli vääriliseks, vaid nad on Iisraeli asemel õlipuusse poogitud. Sellest võtab Paulus kohase manitsuse meile: „Nemad on ära murtud oma uskmeta südame pärast, aga sina seisad usu läbi; ära ole suureline oma meeles, vaid kardada. Sest kui Jumal ei ole armu annud loodud okstele, katsu, ehk tema sinulegi ei anna armu.“ Rooma 11, 20. 21.

Juutide ajalugu kuni tänapäevani tõendab, et nad on ise eneste peale tõmmanud Moosese poolt kuulutatud needuse, mis pidi neid tabama uskmatuse ja sõnakuulmatuse korral. 5. Moos. 28. Jeesus ütles neile rõhutades: „Vaata, teie koda peab teile tühjaks jäetama.“ Matt. 23, 38.

(Järgneb.)

R. Rühling.

Usuvabadus

Usulahud

Mis on usulahk? Apostlite tegude raamatus 5, 17. kirjutatakse saduseride usulahust. Edasi 15, 5. loeme variseride usulahust, ja 24, 5. räägitakse natsareetlaste usulahust. Juudid pidasid kristlasi usulahuks või väärdõpetuseks. Ap. 24. 14; 28, 22.

Isegi õiges koguduses võib tekkida usulahke. Apostel Paulus kirjutab: „Sest teie seas peab olema lahkõpetusi, et saaks ilmsiks, kes teie seast on püsivad katsumistes.“ 1. Kor. 11, 19. (Uus tõlge). Me näeme, et usulahud esinesid Korintuse koguduse juures. Ühed ütlesid: „Me oleme Pauluse poolt,“ teised ütlesid: „Me oleme Apolluse poolt,“ ja kolmandad ütlesid: „Me oleme Keefase poolt.“ Seega usulahud tekkivad sellest, et kristlik rahvas austab mõnda inimlikku olevust enam kui Issandat Jeesust Kristust, „kes meid ostis verrega.“ „Teiegi seas saab olema lahkõpetajaid, kes salamahti toovad sisse hukutavaid valeõpetusi, salgavad ära pere-mehegi, kes nad on ostnud, ja tõmbavad eneste peale äkilise hukatuse.“ 2. Peetr. 2, 1. Lahkõpetused või lahkused, ütleb Paulus, on liha teod. Gal. 5, 20. Need tekitab patune inimsüda, mis

peab ennast kristlikuks, kuid ei ole mitte veel täielikult ümber pöörnud. Ainus vahend, kuidas võidelda nende lihategude vastu, on anda end Jumala Vaimu kontrolli alla, sest Paulus ütleb: „Käige Vaimus, siis te ei täida mitte liha himusid.“ Gal. 5, 16. Seepärast parim abinõu lahkuskude ja lahkõpetuste vastu on „rõõm, rahu, pikkmeel, lahkus, heatahtlikkus, ustavus, tasadus, kasinus.“

Kuidas me võime eritleda õiget kogudust ja usulahku? „Nende viljast te tunnete nad ära.“ Matt. 7, 20. Õiget kogudust ilmutavad vaimuviljad; usulahkused iseloomustatakse lihategudega nagu ebajumala-teenistus, nõidus, vaen, kadetus, kuriteod, joomised, pidutsemised ja muud sellesarnast. Gal. 5, 19—20.

Jeesust süüdistati väärdõpetuses juutide poolt. Nad ütlesid, et ta kujundab uut usku ehk usulahku, ja nad püüdsid takistada õpetamast. Aga see uus kogudus tuli välja võitjana, sest tal oli Kristuse vaim ja ta tegi õigeid tegusid. Tõde alati võidab valetunnistuse. Tõde alati kasutab taevalikke vaimulikke abinõusid; väärdõpetus aga loodab lihalikkudele vägivaldsetele abinõudele.

Tark nõuanne

Uus Testament räägib kaks korda Gamalielist. Kord Paulus ise ütleb, et teda on Gamalieli jalgade ees õpetatud kõige valjemale esiisade käskude täitmisele. Ap. 22, 3. Apostel pidas seega Gamalieli juudi rabi täiuslikuks kujuks. Teine juhtum on, kui juudi juhid on kogunenud nõupidamisele kuidas lõpetada apostlite kuulutustööd, ja Gamaliel annab tarka nõu. Ap. 5, 35—39.

Peetrus oli avaldanud julge mõtte, et tema usub Kristusesse kui töötatud Messiasse. Tema sõnad lõikasid juutide juhtide südamesse ning neil oli kavatsus tappa Peetrus ja Johannes. Aga Gamaliel jäi rahulikuks ja mõtles järele. Siis ta tõusis ja käskis apostleid kohtust mõneks minutiks välja minna, et ta võiks oma kaaslastega asja eraviisiliselt kaaluda. Ja siis ta annabki nõu.

Gamalieli vaade oli, et kui mingi liikumine on inimestest, siis võib inimene seda hävitada, aga kui see on Jumalast, siis ei saa inimene seda hävitada, vaid vastupidi — hävitamiseksel inimene saab teatud kaotuste osaliseks.

Juudi nõukogu pidas Kristuse apostlite õpetust hädaohuks Juudi riigile. Gamaliel aga näitas, et nad asetavad endid palju suuremasse hädaohu, kui nad sõdivad Jumala vastu.

Gamaliel ise polnud oma meeles täielikul selgusel selle kohta, kas apostlid olid Jumalast, või oli Naatsareti Jeesus ainult inimlik juht. Tema kavatsus oli oodata ja vaadata, mis saab apostlitest. Ta tuletas nõukogule meele Teudast, kes uhkeldas, et ta on Iisraeli vabastaja. Umbes nelisada inimest uskus teda ja nad nimetasid endid tema järelkäijaks. Mis sai neist? See liikumine muutus ei-millekski. Rooma valitsus pillutas neid nagu aganaid. Hiljem tuli Juudas, jällegi üks isehakanud päästja. Paljud uskusid teda ja järgnesid talle mässus Rooma riigi vastu. Mis sai neist? Ta sai surma ja tema rahvas aeti laiali.

Nüüd oli üles astunud Jeesus Naatsaretist ja tuhanded hakkasid tema jüngeriks. Kas see oli ainult inimlik liikumine? Kui jaa, siis tema inimlikud nõrkused muudavad ta ei-millekski. Kui see on keisri vastu, siis hävitagu selle kei-

ser ise, aga ärgu preestrid ja õpetajad mingu selle vastu, sest kui nad sellega võitlevad Jumalaga, siis on vaid üksainus võimalik lõpp sellele kokkupõrkele. Nii mõtles ja rääkis Gamaliel.

Gamaliel oli tark mees. Kui juudi juhid

oleksid järgnenud tema nõuandeile, siis oleks see olnud parem neile, parem ka rahvale, keda nad valitsesid, ja parem kogu maale.

Oleks väga hea igale maale, kui ta omaks vähemalt üht Gamalieli oma nõuandjate seas.

Ebakohane agarus

Saulus oli juudi koguduse agar liige. Ta uskus iga asja, mis ta oli õppinud oma õpetajailt. Ja ta suhtus igasse teise usku kui valesse. Kui ta nägi, et jüngrid, kelle õpetaja oli alles hiljuti „jumalateotamise pärast“ risti löödud, täitsid Jeruusalema oma õpetusega, siis oli ta pöörane vihast nende vastu. Ja ta ei jätnud rahule enne, kui Stefanus oli kividega surnuks visatud. Kui see võit oli saavutatud, siis pandi ta tagakiusamise juhiks. Teda valiti vägivaldsete ja armutute meeste salga juhiks, kellele valmistas rõõmu käia majast majja ja otsida kristlasi ning neid vangistada. Vanglas koheldi kristlasi julmalt, et neid sundida Naatsareti Jeesuse nime needma.

Saulus oli selles teguviisis iseenesest aus ja otsekohene. Aga ta oli üks neist, kelle kohta Jeesus oli öelnud, et nad mõtlevad, et teevad sellega Jumala tööd, kui tapavad tema järelkäijad. Usuline viha võib teha agarad mehed pimedaks ja julmaks, ja isegi oma tooruses nad veenavad endid, et nad teevad Jumala tahtmist.

Saulus oli võtnud ette kristlased täielikult hävitada. Ta algul ei saanud aru, et ta võitles Jumala vastu. Aga kui ta oli ülempreestri käsilasaena teel Damaskusesse, et kinni võtta iga kristlast selles linnas, siis ta õppis, et Jeesus oli enam kui inimene. Jeesus oli taeva Issand. Saulus õppis ka, et kiusates taga alandlikke kristlasi, ta kiusas taga Jeesust ennast. Saulus, olles aus, loobus otsekohe tagakiusamisest ja hakkas ise selle õpetuse kuulutajaks, mida ta oli tahtnud hävitada.

Nüüd avanesid Sauluse silmad ja ta nägi seda tagakiusamist selgemas valguses. Olgugi, et temast sai suur apostel ja et ta asutas palju kogudusi, ta ei suutnud kunagi kahjutundeta mõelda oma endisele tagakiusaja-karjäärile. Ta tundis, et ta ei ole apostli nime vääriline, sest ta on kasutanud kõiki võimalikke abinõusid, et tõrjuda Kristuse nime. 1. Kor. 15, 9. Mida ütleks Paulus igale preestrile, piiskopile või kardinalile, kes on ametis tagakiusamisega?

Paulus ise sai kannatada raskeid tagakiusamisi. Ta ütleb, et see on alati nii, et inimene, kes on sündinud lihast, kiusab taga inimest, kes on sündinud vaimust. Gal. 4, 29.

Selle apostli läbielu näitab, et see, kes kiusab teisi taga seepärast, et ta ise tunneb mingit usuvaadet, võib olla väga otsekohene oma südames, mõeldes, et ta teeb Jumala tööd. Need, keda taga kiusatakse, peaksid andestama ja paluma tagakiusajate eest. Jeesuse käsk on: „Paluge nende eest, kes teid vihkavad ja taga kiusavad, et te võiksite olla Isa lapsed, kes taevas on.“

Sügis.

Päev Jehoovale

Me vajame aeg-ajalt tagasitõmbumist kiirest ning pingutavast tööst ja vabanemist argipäevamuredest. Vajame mõnikord üksildust ja vaikust, et süveneda enesesse. Meil on vaja tundma õppida iseennast ja korduvalt uuendada ühendust ja osadust igavese Jumalaga. Selliseks vaikseks rahusaareks ajavoolus on hingamispäev. See rahupäev on seatud loomisel Jumala poolt ja seda päeva on Jumal käskinud mees pidada ja pühitseda:

„Mõttele hingamispäevale, et sa seda pühitsed. Kuus päeva sa pead tööd tegema ja kõike oma tegemist tegema. Aga seitsmes päev on hingamispäev Jehoovale sinu Jumalale, siis ei pea sa ühtegi tegemist tegema, ei sina, ei su poeg ega su tütar, ei su sulane ega su ümmardaja, ei su lojus ega su võõras, kes on su väravais. Sest kuue päevaga on Jehoova taeva ja maa teinud, mere ja kõik mis on nende sees, ja ta hingas seitsmendal päeval. Seepärast õnnistas Jehoova hingamispäeva ja pühitses seda.“ 2. Moos. 20, 8—11.

Jumala pühitsemise läbi on seitsmes päev eraldatud pühaks otstarbeks — Jumala teenimiseks. Jumala pühi asju ja püha päeva peab inimene käsutama aukartusega.

Jumal on seadnud hingamispäeva mälestuseks oma imeasjadele, mis ta on loonud. Laul 11, 4. Selle päeva pühitsemine viib inimese mõtted korduvalt tagasi suurele Loojale ja loomisele. Iga inimene, kes pühitseb hingamispäeva, süvenedes selle sügavamasse tähendusse, see tunnetab, et Jumal on Looja, ülevalpidaja ja lunastaja.

Hingamispäeva pühitsedes tunnustame Jumala autoriteeti üle kõikide maapealsete ja taevaste võimude. Sellega tõendame, et me tõesti usume Jumala sõna rohkem kui inimeste õpetusi ja arvamusi.

Inimene pühitsetakse ja saab täiuslikuks Jumala sõna läbi. 1. Peetr. 1, 23. Kuna hingamispäeva pühitsemine on sõnakuulmise tunnusmärk, seega on hingamispäev ka pühitsemise märgiks Jumala ja tema rahva vahel nii kui Jumal on rääkinud: „Ja mina andsin neile ka oma hingamispäevad, et need pidid olema täheks minu ja nende vahel, et nemad pidid tundma, et mina olen Jehoova, kes neid pühitseb.“ Es. 20, 12.

Aja jooksul on tunginud ristikogudusse valeõpetusi, mis on Jumala hingamispäeva välja tõrjunud. Apostlid, nähes ette eksiõpetuste levimist, on selle eest hoiatanud: „Katsuge, et ükski teid ei riisu ilmaliku tarkuse ja tühja pettuse läbi inimeste seadmise ja maailma tühjade kommete järele, mitte Kristuse järele.“ Kol. 2, 8.

Inimeste seadmiste läbi eksitatakse kristlasi tänapäevgi ja tahetakse panna uskuma, et Jumala hingamispäeva ei olevat enam vaja pühitseda. Siin järgnevad mõned niisugused väited ühes selgitusega, kas need on kooskõlas või vastolus Jumala sõnaga.

1. Vana seaduse rahvas pühitses seitsmendat päeva kuni Kristuseni. Uues seaduses pühitsetakse nädala esimest päeva Kristuse ülestõusmise mälestuseks. —

Püüblis ei ole kusagil kirjutatud, et pühapäeva peab pühitsema Kristuse ülestõusmise mälestuseks. See on vaid inimeste käsk, mis Jumala käsu tühjaks teeb, nii kuis Kristus sellele tähendab: „Ilmaaegu teenivad nad mind, õpetades õpetusi, mis on inimeste käskimised.“ Matt. 15, 19. Nädala esimene päev ühenduses Kristuse ülestõusmisega on Uues Testamendis nimetatud kuus korda, aga ei ole näidatud, et Kristus on teinud korralduse nädala esimese päeva pühitsemiseks. Loomisest alates kuni Kristuseni 4000 aastat oli nädala esimene päev harilik tööpäev. Nii oli see ka Jeesuse ajal. Naised võtsid kaasa kalleid rohtusid ja läksid Jeesuse ihu võidma nädala esimese päeva varahommikul (Mark. 16, 1.), mida nad ei teinud mitte hingamispäeval.

Apostlite tegude raamatus, mille Luukas kirjutab umbes 30 aastat pärast Kristuse taevasseminekut, nimetab Püha Vaim nädala seitsmendat päeva veelgi hingamispäevaks. Kui Paulus Antiokias kuulutas evangeeliumi juutidele ja paganatele, siis paluti teda ka järgmisel hingamispäeval tulla ja neile rääkida. Ap. 13, 14. 42. Kui hingamispäev oleks sel ajal olnud muudetud, siis oleks Paulusel olnud seal ka hea võimalus seda juutidele ja paganatele teada anda ja öelda: Ma räägin teile homme, nädala esimesel päeval, mis nüüd pühitsetakse hingamispäeva asemel Kristuse ülestõusmise mälestuseks. Aga Paulus ootas järgmise hingamispäevani ja siis kogunes peaaegu kõik linn kuulama Jumala sõna. Ap. 13. 43.

Et hingamispäev ei ole muudetud, seda tõendavad ka kirikuajaloolased. Dr. Döllinger kirjutab: „Seda ei saa mitte öelda, et hingamispäev on apostlite poolt pühapäevaks muudetud ja nädala esimesele päevale üle viidud, sest kusagil ei leidu jälgegi niisugusest üleviimisest. Nii on kristliku kiriku pühapäev hoopis erinev seaduslikust ehk käsukohasest hingamispäevast.“ „Christentum und Kirche“ lhk. 353. 354.

Apostel Pauluse kirju lugedes, kus ta selgitab Kristuse ülestõusmise tähtsust ristikogudu-

sele, võib asjatult otsida märkust, et kristlased ülestõumise mälestuseks peaksid seadma aasta- või nädalapüha. Peapõhjus, miks Jumal on lasknud kirja panna Kristuse ülestõumise päeva, seisab selles, et maailm saaks teada: „Ta on üles tõusnud kolmandal päeval kirjade järele.“ 1. Kor. 15, 4. Kirjad Kristuse kohta on läinud tõeks. Sellele võib kristlane rajada oma usu- ja lunastuseloote. Kristuse ülestõumise mälestuseks Jumal ei ole mitte seadnud pühapäeva, vaid sümboolse ristimistalituse. Ristitava vee alla vajutamine tähendab vana elu mahamatmist ehk surma. Vee alt ülestulek tähendab uue elu algamist Kristuse eeskujul järele. Rooma 6, 4. 5.

2. Vana seaduse hingamispäev anti juutidele. Uue seaduse kristlased on vabastatud juutide hingamispäevast. —

Kristus ütles: „Hingamispäev on tehtud inimese pärast.“ Mark. 2, 27. Seega ei ole hingamispäev määratud ainult juutidele. Hingamispäev ei oma juudi algupära ega ole ka juutide looming. See päev anti loomisel inimsoo esisale Aadamale, seega 2300 aastat, enne juudi rahva tekkimist. Aadama kaudu on antud hingamispäev kogu inimsoole, sest Adam ei ole mitte ainult juutide, vaid kõigi maailma rahvaste esivanem. Samuti on kümme kõlbluskäsku antud kogu inimsoole ja need on kehtivad veel praegugi. Kuna hingamispäeva käsk on kümne käsu keskel, siis on seegi kehtiv kõigile rahvastele nii nagu on käsud „ära tapa“, „ära varasta“.

Juba vana seaduse prohvetite läbi töötas Jumal õnnistada neid paganaid, kes tema seaduste järele käivad. Aga selle juures on tähelepanuväärne see, et Jumal eraldi rõhutab hingamispäeva paganale. „Aga võõra lapsed, kes Jehoova poole hoiavad, teda teenides, et nad temale sulaseiks saavad; igauks, kes hingamispäeva peab, et ta seda ei teota ja kes mu seadusest kinni peavad, neidki tahan ma saata oma püha mäe peale.“ Jes. 56, 6. 7. Võõra lastena on siin tähendatud kõik muulased ehk rahvad, kes ei kuulunud vana seaduse Iisraeli hulka. Seega on antud hingamispäev kõigile rahvastele. Vana seaduse rahvale on öeldud: „Teie peate kõvasti minu hingamispäevi pidama.“ 2. Moos. 31, 13. See väljendus näitab, et Jumal ei tunnista hingamispäeva mitte juutide, vaid enese omanduseks. See on kooskõlas Jeesuse ütlusega uues seaduses: „Seepärast on Inimese Poeg ka hingamispäeva isand.“ Mark. 2, 28. Kristuse läbi on loodud maailm ja seatud hingamispäev. (Kol. 1, 15. 16.) Lunastamise kaudu on Kristus maailma pärandaja ja õiguslik valitseja. Temal on õigus nõuda, et kõik inimesed pühitseksid tema hingamispäeva.

3. Hingamispäeva käsk on uues seaduses muudetud. —

Hingamispäeva käsk ei ole mitte varjuteenistuse käsk, ta ei näita tulevasele lunastamisele. Hingamispäev seati paradiisis enne patusselanguemist, kui ettetähendused tulevasest lunastamisest veel ei olnud vajalikud. Ettetähendused lunastamisele seati siis, kui inimene oli patustanud; siis töötati lunastaja, ja sellest peale toodi ettetähenduslikke ohvreid usuisade poolt. Pärast Egiptusest lahkumist määrati Siianail Jumala poolt kindlaks jumalateenistuse viis väga mitmesuguste ohvrite ja pühaga. See kõik näitas ette Kristusele. „Sest käsul on tulevaste heade asjade vari, mitte asjade kuju ise.“ Ebr. 10, 1. Kui Kristus tuli, siis lõppesid need ettetähenduslikud käsud ja ohvrid. Uues seaduses ei ole need enam kehtivad. „Seepärast ärge mõistku ükski kohut teie peale söömise või suure püha või noore kuu või hingamispäevade pärast, mis on tulevaste asjade vari.“ Kol. 2, 16. 17.

Jumala kümme käsku, mille keskel on ka hingamispäeva käsk, ei ole mitte muudetud Kristuse surma järele, sest need ei ole varjukäsud. Kümme käsku näitavad inimestele nende pattusid. „Sest käsu läbi tuleb patutundmine.“ Rooma 3, 20. Kristus tuli maailma selleks, et kaotada pattusid, mis olid tulnud kümnest käsust üleastumise läbi. Kristus andis eeskujul oma eluga, kuidas tuleb pühitseda hingamispäeva ja täita Jumala käske. „Ärge mõelge, et mina olen tulnud käsku või prohveteid kaotama; mina ei ole tulnud neid kaotama, vaid tõeks tegema.“ Matt. 5, 17.

Hingamispäeva käsu muutmatust toonitavad ka katoliiklased ja protestandid. Kardinal Gibbons kirjutab: „Te võite Piiblit lugeda Moosese esimesest raamatust kuni Ilmutamise raamatuni, ja teie ei leia ainustki sõna, mis käseb pühapäeva pühitsemist. Pühakiri nõuab hingamispäeva pidamist, see on päeva, mida meie enam ei pühitse.“ „Glaube unserer Väter“, lhk. 70. Eelmist väidet kinnitab protestant Dr. W. Beischlag: „Kuipalju, mis meie peame, pühapäev ja kirikupühad, laste ristimine ja leeritamine, need meie kiriku elu olulised peapunktid ei ole meie saanud mitte Uuest Testamendist, vaid kiriklikest suusõnaõpetustest.“ „Der Altkatholizismus“, lhk. 53.

Katekismuses on Jumala hingamispäeva käsk ära jäetud ja selle asemele seatud pühapäeva käsk. See käsk ei ole mitte Jumalast antud, vaid on seatud inimeste poolt.

4. Ei ole tähtis, et peab pühitsema just seitsmendat päeva. On küllalt, kui pühitseme ühte, ükskõik missugust, seitsmest päevast. —

Jumal on täpne oma sõnas ja töedes. Seda täpsust ja korda võib näha kõikjal. „Taevad jutustavad Jumala au ja taevalaotus kuulutab tema kätetööd.“ Laul 19, 1. Taevakehad käivad oma teed sekundilise täpsusega; seal pole märgata eksimist, ja seda seepärast, et nad alluvad Jumala juhtimisele. Jumalal on põhjust kaevata ainult inimese üle, kes ei taha mõista ega täita Jumala korraldusi. „Ka toonekurg, kes taeva all, teab oma seatud aega, ja turteltuik, pääsuke ja kurg panevad tähele oma tulemise aega, aga minu rahvas ei mõista Jehoova õigust.“ Jer. 8, 7. Jumal nõudis hingamispäeva pidamist täpselt juba enne Siinail käsu andmist. Kui Iisrael kõrves rändas, siis lubas Jumal proovida nende sõnakuulmist just hingamispäeva läbi: „Ja Jehoova ütles Moosese vastu: Vaata, ma tahan teile lasta leiba sadada taevast, ja rahvas peab välja minema ja koguma igapäevase osa omal päeval, et ma neid kiusan, kas nemad võtavad mu käsuõpetuses käia või mitte. Nõnda peab see olema, et nemad seda valmistavad, mis nemad toonud, ja see peab kahevõrra enam olema, kui see, mis nemad iga päev koguvad... Ja see sündis seitsmendal päeval, et mõned rahva seast välja läksid koguma, ja ei leidnud mitte. Ja Jehoova ütles Moosese vastu: Kui kaua tõrgute teie mu käskusid ja käsuõpetusi pidades? Vaadake, et Jehoova teile hingamispäeva on annud, seepärast annab ta teile kuuendal päeval kahe päeva leiva; iga mees jäägu paigale, ärgu mingi ükski seitsmendal päeval ära oma paigast.“ 2. Moos. 16, 4. 5. 27—29.

Hingamispäeva täpset pühitsemist õpetas Jumal Iisraelile seega, et ta seitsmendal päeval ei annud mannat. Hingamispäeva pühadust tõendati ka imetegudega. Kuuendal päeval hingamispäeva jaoks korjatud manna ei läinud haisema ega rikki. Aga äripäevadeks korjatud tagavarad läksid haisema ja raiskusid. 2. Moos. 16, 24. Nii kestis see kogu kõrvereisi aja — 40 aastat.

Töötatud maal kästi Iisraeli hingamispäeval olla rahu ka kõige kiiremas põllutöös, külvi ja lõikuse ajal: „Kuus päeva pead sa tööd tegema ja seitsmendal päeval hingama, ka künni ja lõikuse ajal pead sa hingama.“ 2. Moos. 34, 21.

Jumal on käskinud vahet teha „selle vahel, mis on püha, ja selle vahel, mis ei ole püha.“ Eesek. 22, 26. Kes seda tähele ei ole pannud, neid on teistele hoiatuseks valjusti karistatud. Iisraeli mees Usa sai silmapilkse surma seepärast, et ta ainult korraks puudutas pühitsetud seaduselaekast, kui see ähvardas ümber kukkuda. 2. Sam. 6, 6. 7. Aaroni pojad Nadab ja Abiu surid seepärast, et nad tõid võõrast pühitsemata tuld altarile Jehoova ette. 3. Moos. 10, 1. 2. Nädala seitsmes päev on püha. Jumala

silm valvab seda, mis me sellel päeval teeme, seepärast on inimese kohus just seda päeva pühitseda. Kes selle asemel pühitseb mõnda teist päeva, see jääb ilma ka õnnistustest, mis Jumal on töötanud hingamispäeva pühitsejatele. Jes. 58, 13. 14.

5. Kes hingamispäeva peavad, need on armust ära langenud ja tahavad saada õndsaks käsu tegude läbi. —

Armumise all olla ei tähenda mitte elamist oma arvamise ja himude järele, eeldusega et Jumal kord kõik andeks annab. Jumal ei anna armu ühelegi sõnakuulmatule niikaua, kui ta ümber ei pööra. Armu all on see inimene, kellele on mineviku patud andestatud nii et ta on Jumala ees õigeks mõistetud. Õigeks saadakse ainult usu läbi Jeesusesse Kristusesse, aga mitte kunagi inimese enese teenete pärast Room. 3, 24. 25. Seepärast ei või ükski inimene teenida õndsust käsutegudega.

Kui keegi on Jumala ees õigeks mõistetud ehk armu saanud, siis ta peab püüdma ka õigeks jääda, sest vastasel juhul Jumal tühistab oma armuande. Eesek. 33, 12. 13. Õigeks jäädakse püsiva sõnakuulmise kaudu, kui ei lasta enam patul enese üle valitseda. Room. 6, 14.

Armusaanud ja sõnakuulelik inimene elab Jumala käskude järele. Ta täidab ka hingamispäeva käsu. Seega ei ole hingamispäeva pühitsejad mitte armust ära langenud, vaid nad on hoopis armu all nii kaua, kui nad on sõnakuulelikud. Hingamispäeva käsku täites ei teenita tegudega õndsust, sest „igavene elu on Jumala armuand.“ Room. 6, 23. Hingamispäeva pühitsejad ei ole mitte käsu orjad, nii kui mõned ütlevad. Orja sunnitakse, aga hingamispäeva pühitsemist Jumal ei sunni, see tuleb vabast tahtest. Laste kuulekus vanemate vastu ei tule mitte välisest sunnist või hirmuandmisest. Õige sõnakuulmine tuleb ainult sisemisest andumusest ja armastusest vanemate vastu.

6. Kui vanemad minevikus said õndsaks pühapäevapidamise läbi, siis pääseme ka meie selle läbi. —

Praegune rahvapölv ei ole kohustatud võtma eeskujuks vanemate pühapäeva pühitsemist, sest vanematel puudus selles asjas selgus. Issand ütles: „Meie vanematele on vale pärisosaks olnud, tühjajad asjad on need ja nende sees ei ole mitte mis kõlbab.“ Jer. 16, 19. Meie esivanemad elasid paganlikus pimeduses. Aja jooksul on neile ilmunud Jumala tõde aga ainult osaliselt. Teadmise puudusel on ka vanemad teadmata teinud vigu. Jumal pole seda tunnistanud heaks, aga ta on neid teadmatuse aegu sallinud nii kui Paulus rääkis ateenlastele: „Jumal on küll niisuguseid teadmatuse aegu sallinud, kuid

nüüd ta kuulutab kõigile inimestele kõigis paigus, et nad peavad meelt parandama.“ Ap. t. 17, 30. Meile on tulnud suurem valgus ja Jumal teeb meid vastutavaks meile antud valguse eest. Et me täna teame, et Jumal nõuab hingamispäeva pühitsemist, seepärast ei saa meie vabandada endid vanemate pühapäeva pühitsemisega. Et vanemad vähem teadsid, seepärast nõuab Jumal nendelt vähem. Jumal võib neid õigeks mõista pühapäeva pühitsemise läbi. Aga et meie täna rohkem teame, seepärast nõutakse meilt rohkem. Aga palju küsitakse igäühe käest, kelle kätte palju on antud, ja kelle hooliks palju on antud, selle käest peab veel enam küsitama.“ Luuka 12, 48.

7. Kui kõik peaksid hingamispäeva, siis peaksin ka mina. —

Inimese üks silmapaistvam iseloomujoon on see, et ta püüab teistele järgi aimata ehk teha nii kui enamik ees teeb. Juhul, kui enamiku põhimõtted ja teod ei ole õiged, siis satutakse massi järele käies eskiteele ja ülekohtusse. Jumal on ütelnud: „Sina ei pea mitte käima suure hulga järel kurja tehes.“ 2. Moos. 23, 2.

On niisuguseid inimesi, kes lähevad kaasa enamikuga ja mõtlevad, et avalik arvamine ja

enamiku tõekspidamised peavad olema tingimata õiged.

Usulistest asjadest enamiku järele käia on hädadohtlik. On ajalooline tõsiasi, et enamiku pool on olnud enamasti eksitus, kuna vähemikul on olnud õigus. See oli rahva enamik, kes vangistas ning piinas prohvet Jeremiat, kui ta julges tõtt rääkida. See oli avaliku arvamise ja rahva enamiku üksmeelne otsus, mille põhjal piinati ja tapeti Jumala Poeg Jeesus Kristus. Rahva enamiku nõudmisel tapeti apostlid Peetrus ning Paulus ja lasti kiskjatel loomadel kristlasi lõhki kiskuda Rooma areenil. Reformatsiooni ajal nõudis rahva enamik Savonarola ja Hussi põletamist, jne.

Piiblis ei ole kusagil lugeda, et peaksime pühitsema hingamispäeva seepärast, et enamik seda pühitseb, sest kunagi ei tulegi aega, mil enamik seda teeb. Kristlase kohus on pühitseda hingamispäeva seepärast, et see on Jumala käsk. „Kuulge kõik, mis sellesinase sõna otsus on: Karda Jumalat ja pea tema käskusid, sest see on iga inimese kohus. Sest Jumal viib kõik, mis on tehtud, kohtu ette, olgu see hea või kuri.“ Kog. 12, 13. 14.

E. Laimets.

Ürgse looduse keskel

9

W. Schaeffler

Ehitatakse misjonijaam.

Meil oli suur töö ees. Esiteks pidi ehitama elamu, sest suur vihmaaeg oli üsna lähedal. Veel rohkem! Kus tänapäev seisab maja, seal oli tol ajal veel tihe mets, mis esiteks pidi maharaiutama, et anda ruumi ehitusele ja külaplatsile. Kohal oli 200 metsinimest, kellel raske töö tõttu oli hea isu. Schangui istandikud polnud küllalt suured nii paljusid inimesi pikemat aega toitma, ja sulasid nähtavalt kokku. Pidime otsekohe asutama istandikke, kui me ei tahtnud, et toit enneaegu lõpeb ja seetõttu töö peaksime lõpetama. Kuidas aga saime metsast uudismaad teha, kui vihmaaeg oli lähedal?

Töötasime rühmades. Üks pealik oma mees-tega raius metsa, et teha majale ruumi. Teine pealik ja tema abilised raiusid ja töötasid ümber tüvesid, mille sisupuust pidid saama talad majale, mille pikkus 18 m, laius 8 m ning kahekordne. Naised ja poisid korjasid ning punusid 8000 suurt valitud palmilehte tugeva katuse jaoks. Kolmas pealik ja tema mehed aletasid metsa uuteks istandikeks. Kõik indiaanlased pidid eranditult kaasa aitama, toiduaineid muretsema: jahiloomi, kalu, söödavaid palmivõsusid ja metsvilja. Igäüks aitab heameelega kaasa selles

veretus olemasoluvõitluses ja kõik töötavad „nagu metslased“.

Ürgmetsa aletamine on raske töö ja nõuab püsivaid, vastupidavaid inimesi. Otsitakse metsatükk, kus ei leidu liiga palju kõvapuid ja hii- gelpuid. Metsinimesed raiuvad esiteks võsanoaga põõsastiku maha ja algavad siis puudega. Nad vaatavad, millise ilmakaare poole enamik puid kaldub ja seega ka langeb, ning raiuvad sellele vastavalt 10—20 puud kirvega pooleldi läbi. Ühe kirve juure kuulub ikka kaks meest: üks raiub, kuni ta väsib, siis ta annab selle oma kaas- lasele, kes teise puhates raiub. Nii töötatakse vaheldumisi ilma ajakaotuseta ja tehakse hea päevatöö. Kui tarvilik arv tüvesid on pooleldi läbi raiutud, siis otsitakse nende ligidal üks eriti suur puu välja. Kokkuräägitud märgi järele lahkuvad kõik indiaanlased oma töökohtadelt ja aitavad seda puud langetada. Kuna kõik puud liaanide, väätkasvude ja oksadega on üksteisega tihedasti seotud ja sasinunud, rebib suur puu langedes kõik teised läbiraiutud puud kaasa, mis siis iseenesest murduvad. Seega on pool tööd säästetud.

Olen näinud, kuidas metslased sel viisil kuni 30 puud korraga langetavad. See sarnaneb väi-

kesele maailmahukkumisele. Puud oigavad, nargisevad ja raksuvad, langevad vingudes ja vilistades läbi õhu, paugatavad üksteise vastu, oksad murduvad, kui nad mürinal maha paiskuvad. Metslased hoiavad kindlas kauguses ja hõiskavad ning karjuvad rõõmust. Metsa varisemine jätab paljud tema elanikest kodutuks. Ahvid põgenevad kriisates ja sõimates, linnud lendavad üles ning öökullid ilmuvad oma peidukohtadest. Samuti maod, skorpionid, mürgised tuhatjalgsed, peopesasuurused mustade karvadega lindämblikud ja teised loomad! Tuhanded sipelgad igast liigist ja suurusest asuvad sõjateele, et otsida rahusegajaid. Metslased tunnevad hästi loomade harjumusi ja ootavad rahulikult kuni üleshirnutatud roomajad ning putukad leiavad uued peidukohad ja on juba varjule pugunud. Siis alles algab töö uuesti. Nad raiuvad kirve ja võsanoaga langetatud puudelt suured oksad ning lõikavad läbi liaanid, mis veel mõnd tüve kinni hoiavad. Nii nad raiuvad ürgmetsa tükk-tükilt, kuni saadakse soovitud suuruses metsalagendik. Eriti suured või väga kõvad tüved, mille raiumine kestaks nädalaid, jäetakse puutumata, et säästa aega ja tööd. Üks kuu kuni kuus nädalat lebab surnud mets kõrvetava troopikapäikese all, et kuivada. Oksad ja peened tüved pragunevad ja kalestuvad, lehed kuivavad, nii et neid võib tolmuks hõõruda. Siis on tulnud paras aeg põletamiseks.

Pärismaalased ootavad tuulist ilma ja jälgivad hoolikalt tuule suunda. Nad asuvad mitmesse kohta ja heidavad põlevaid puuhalge metsa õlgkuivadele okstele ja raagudele ning põõsastikule, mis varsti põleb lausa tules. Tuul kannab tulelõõma üle lagendiku. Pea tõusevad majakõrgused leegid taeva poole ja kilomeetripikkused suitsulipud lehvivad ürgmetsa ladvatipude kohal. Kuiva ja vaiguse puu ragisemine ja raksumine möllavas tules ning tule praksumine põõsastikus on kuuldav müilide kaugusele. Sellised metsapõlemised kestavad päev või kaks päeva, levivad aga harva ürgmetsa, kuna selle puud on liiga veerikkad. Puud tulekolde ääres surevad siiski kuumast õhust, misjuures lehed koltuvad, ja maapinna palavusest, mis kuivatab juured. Arvukad mürgised putukad ja roomajad hukuvad tules ja metslased tunnevad oma kahjurite surmast rõõmu. Eriti öösiti pakub põlev mets kohutavalt ilusat vaatepilti. Taevas on kaugele veripunane ja päevatöösuurused pinnad on kaetud hõõguva tuha ning puujäänetega. Hõõguvad lehed keerutatakse kuumast õhust kõrgele ja nad lendavad tuliste liblikatena minema. Viimaks ei leia ablas element enam toitu, kuigi mõned kõvapuutüved veel kuu aega edasi leegitsevad ja hõõguvad. Maapind on nii kuum, et sellele ei saa astudagi.

Tuleaseme koristamine kestab mõned päevad. Poolpõlenud ja söestunud oksad laotakse suurisse hunnikuisse ning katsutakse neid võimalikult jägitult põletada, et saada istandike jaoks rohkem ruumi. Umberringi lebavad mustunud tüved risti-rästi, nende vahele pannakse kodumaisi taimi: yukkajuuri, maisi, ube, kõrvitsaid, magusaid väikesi kartulaid, ja ananasse. Üks puu-melonite sort kasvab metsikult kui umbrohi, puuvill kasvab poolmetsikult, põõsad kasvavad puukõrguseks. Kus ennemini oli lõõmav põrgu, seal on kolm kuud hiljemini haljendav paradiis ja lõppeks külluslik istandik, millest paljud inimesed elatuvad. Nii muretseb metslane enesele igapäevaseid elutarbeid.

Palju raskem kui metsas aletamine oli majaehtus. Kampad elavad perekondade viisi väikestes hüttides. Nüüd nad pidid aitama ehitada maja, mis nende hüttidega võrreldes oli pilvelõhkuja. Kui alusjoone olin ära tähistanud, hüüdsid nad üksmeelselt: „Nii suurt maja ei saa keegi teha!“ Aga nad nõustusid meelsasti minu antud mõõtudele vastavaid puutüvesid langetama ja laasima. Meie tööriistade koosseis ei olnud eriti suur: 16 kirvest, 36 võsanuga, paar labidat, kühvliit ja kangi ning üks suur saag, siis veel tarvilikem puusepatööriist uste ja akende valmistamiseks. Eriliste teadmistega mehed otisid metsas sobivaid tüvesid, langetasid need ja raiusid pehme välispuu maha, nii et järele jäi ainult puu kõva siseosa. See puuliik on luukõva, väga tugev ja püsib aastaid putukaist ja mädanemisest kahjustamatuna. Sageli oli tarvis 40 meest, et tuua sellist tüve õlgadel metsast ehitusplatsile, 20 metslast jooksis kõrval, et väsinuid asendada. Loodusrahva töötamisviisis on midagi sipelgalikku. Niipea kui üks ähkides väsinud õla tüve alt ära tõmbab, lipsab otsekohe teine asemele ja nõjatab kandami vastu. Nii mindi läbi tihniku, ojade ja üle lagendike ehitusplatsile.

Teine raskus oli raskeid kõvapuud sambaid püstitada. Meil polnud kõisi ega pööra, kuid selle asemel omasime lihaseid ja — liaane. Noormehed saadeti metsa selliseid „ahvikiikesid“ lõikama. Liaanid ripuvad kuni 25 m pikkuselt ürgmetsahiiglasilt alla. Nad on jämedamad kui mehe käeranne ja tugevamad kui igasugune kõis, mille on teinud inimese käsi. Võsanuga hammaste vahel, ronisid indiaanlaspoisid ahviosavusega hiigelpuudele ja kärpisid liaane. Neli niisugust ürgmetsakõit seoti 14 m pikkuse tahatud tüve ülemisse otsa, pärast seda kui see oli hoolikalt asetatud augu suunas, kus ta pidi seisma. Tõstisime ühiselt tüve ülalosa ja lükkasime üksteise järele üha suuremaid „sõrgu“ selle alla, mis koosnesid kokkuseotud kõvapuukangidest.

(Lõpp pöördel.)

Puhtad käed

„Ütle ometi, Paul, kust see tuleb, et sa oled hakanud äkki nii piinlikult puhtuse eest hoolitsema?“ küsis imestades tema vanem vend Karl. „Näen sind täna juba seitsmendat korda pesevat käsi.“

„Ma tahan tugevaks saada,“ vastas Paul.

„Milline imeline mõte! Kuidas küll võib saada tugevaks käte pesemise läbi?“ ütles Karl naljatades.

„Jah, kindlasti,“ ütles väikemees oma põhimõtte kaitseks, „piibel õpetab seda.“

„Kus see siis nõnda on kirjutatud? Ma ei suuda seda nii pea uskuda!“ ütles Karl.

„Aga kindlasti,“ kinnitas Paul, „isa luges sellest hommikupalvusel. Ma ise kuulsin sõnu: „Kelle käed on puhtad, selle jõud saab kasvama... Kas sina seda ei kuulnud?“

Nende sõnade järele haaras Paul maast suure kivi ja tahtis sellega proovida, kas ta tõesti käte sagedase pesemise läbi oli saanud juba tugevamaks.

„Poiss,“ ütles Karl naljatades, „kui rumal sa oled, see ei tähendanud ju käte pesemist. Sinu vaev on asjata.“ Kuid sellest hoolimata Paul arvas olevat endal õiguse.

Kui isa õhtul tuli koju, jooksis Paul kohe tema juure oma tähtsa küsimisega. Teda huvitas sellest kindlasti teada saada, kas tema tänane vaev on olnud asjata. Isa pidi seda ütleva.

„Sulle on salm hästi jäänud meele,“ vastas isa. „Seal on öeldud: „Õige peab ometi teed kinni ja kes puhas käsist, võtab enam väge.“

„Näed,“ hüüdis Paul rõõmsas tujus oma vanemale vennale, „kas ma ei öelnud seda sulle? Nüüd hakkab ma veel sagedamini pesema oma käsi.“

„See on väga hea, mu poeg,“ seletas isa, „kui juba lapsest saadik puhtuse eest hoolt kantakse, siis kasvab inimene tugev ja terve. Aga on ka teissugune märdumine, mida ei saa pesta puhtaks vee ega seebiga, ja see salm tähendab selle peale. Ühel päeval tõstis üks väike poiss oma käe, et lüüa õde, ja nii määris ta oma sõrmed veel enam, kui oleks ta kogu päev seganud mulda.“

Paul punastas, kuna isa seletas edasi: „Kui ma olin väike, siis öeldi mulle, sa määrid sellega oma sõrmed, kui sa võtad midagi oma lubaga, mis ei ole sinu oma. Kui ma näiteks läksin kööki, maitsesin seal suhkrut, õune, ploome või võtsin muud sellesarnast, mis oli mulle keelatud. Eeva määris oma käed, kui ta võttis õuna Saatana pakkumisel, mida Jumal oli ära keelanud. Me loeme ka apostlite tegude raamatust:

„Sel ajal pistis kuningas Herodes oma käed nende külge, et ta mõnele kogudusest pidi kurja tegema, ja tema tappis mõõgaga ära Jakobuse, Johannese venna... Siis hakkas tema ka Peetrust kinni võtma... ja heitis teda vangitorni.“ Herodes määris oma käed, et ta tegi niisugust ülekohtu. Ja kas teate, kes tunnistas end käsi pestes süütuks, saates korda kõige halvema teo?“

Lapsed ei teadnud vastata ja seepärast küsis isa veel selgemalt: „Kes võttis vett ja pesi käsi öeldes: „Ma olen ilma süüta sellesinatse õige vester?“

„Oo, see oli Pilatus,“ vastas Paul, „kui ta juutide nõudmise peale laskis Jeesuse risti lüüa.“

„Kas tema patusüü jäi vähemaks, kuigi ta pesi käsi? Ei iialgi! Nii on lugu iga patuga, olgu see suur või väike. Meie ise ei saa vabaks patusüüst. Kui meie ei-tea kui palju ennast pe-seksime, ei aita see midagi. Me peame aga lubama end puhtaks pesta kellelgi. Kuid siiski mitte üksi käsi, jalgu ega pead, vaid kogu ihu ühes hinge ja vaimuga. Kes võib küll seda teha?“

Paul vastas: „Seda võib ainult Õnnistegija!“

„Sul on õigus, Paul!“ ütles isa armsalt. „Me peame palvetama nagu Taavet: „Loo mulle, Jumal, puhas süda!“ Siis on meil ka puhtad käed ja meil on küllaldaselt jõudu ja kindlust. Siis ei ole meil enam raske põlata kurja ja teha head.“

Ürgse looduse keskel

(179. lhk. järg).

Kui viimane ja kõrgeim sõrg oli alla lükatud, siis tõmmati neli liaani ristikujuliselt laiali. Umbes 40 meest tõmbas esimesest köiest, et tüve pikkamisi ja taoti püsti tõsta. Vahest 10 indiaanlast hoidis paremat ja vasemat köit pingul. Niipea kui tüvi seisis püsti, hoidis 20 meest tagumist köit pingul, et puu ei kaotaks tasakaalu ega langeks eespool olevaile meestele. Mürinal vajus tüvi 2 m sügavusse auku ja hoiti 4 liaaniga püsti, kuni auk kivide ja mullaga täideti ja kõvaks tambiti. Pika ja visa töö järele ning meie kõikide rõõmuks kerkis ehitus: tugev, tore palmilehtedekatus, kantuna massiivseist kõvapuusambaist. Kui vihm voolaks ojadena, siiski ei laseks see katus tilkagi läbi, ja sisemine töö võis kogu vihmaaja kestel vahetpidamata jätkuda. (Järgneb.)

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepulestee 14-a. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne. Tellimine kõigist postiasutustest. Tellimishind aastaks 2 kr. 50 s., poolaastaks 1 kr. 30 s. Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2.

Ilmunud 17. novembril 1939.

Hind 25 senti.